

FINANSOWANIE PARKÓW NARODOWYCH POD KONTROLĄ

Płynne finansowanie działalności parków narodowych będzie możliwe dzięki zaproponowanym przez Ministerstwo Środowiska zmianom w ustawie o ochronie przyrody. Po przekształceniu w państwowe osoby prawne, parki narodowe zyskają możliwość zatrzymania swoich przychodów i przeznaczania ich na cele ochrony przyrody. Zmiana formuły działania da im też więcej możliwości zdobywania pieniędzy, m.in. z Unii Europejskiej.

31 maja br. projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw był przedmiotem obrad Rady Ministrów. Nowelizacja ustawy o ochronie przyrody jest konieczna ze względu na wejście w życie nowych przepisów o finansach publicznych (oraz ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych), które spowodowały likwidację gospodarstw pomocniczych funkcjonujących dotychczas przy państwowych jednostkach budżetowych – parkach narodowych (od stycznia 2011 r.). Gospodarstwa pomocnicze gromadziły pieniądze z dochodów własnych parków, gwarantując w ten sposób możliwość ich płynnego wykorzystywania na swoje działanie.

Teraz, po ich likwidacji, konieczne jest stworzenie innego mechanizmu finansowania. Takim sposobem jest przekształcenie parków narodowych – państwowych jednostek budżetowych – w państwowe osoby prawne. Dzięki temu parki narodowe będą dysponować swoimi przychodami i przeznaczać je na niezbędne cele. Nowelizacja ustawy zmienia formę organizacyjno-prawną, ale nie zmienia się w żaden sposób zakres zadań parków narodowych.

– *Ministerstwo Środowiska zaproponowało przekształcenie państwowych jednostek budżetowych – parków narodowych w państwowe osoby prawne, aby dać parkom możliwość osiągnięcia przychodów z różnych źródeł. Pozwoli to na zwiększenie środków finansowych przeznaczonych na ochronę przyrody na ich obszarze. Parki narodowe to azyl dla dzikiej przyrody i ratunek dla zagrożonych gatunków. Jednocześnie miejsca udostępnione ludziom, którzy mogą podpatrywać naturalne procesy przyrodnicze. Zapewnienie parkom możliwości skutecznego działania, także przez finansowanie, jest dla nas kluczowe – pod-*

kreśla minister środowiska prof. **Andrzej Kraszewski**.

Przypomnijmy, że w Polsce funkcjonują (jako państwowe jednostki budżetowe) 23 parki narodowe. Oprócz ich podstawowej funkcji, jaką jest ochrona przyrody, zajmują się one edukacją ekologiczną, badaniami naukowymi, a także udostępnianiem zasobów przyrodniczych – czyli np. utrzymują szlaki dla turystów.

Zgodnie z projektem ustawy, państwowa osoba prawna – park narodowy po wejściu w życie ustawy będzie prowadzić samodzielnie gospodarkę finansową, finansując z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów wydatki na działalność.

Jakie mogą być źródła finansowania działania parku narodowego? Nowy projekt ustawy określa szczegółowy katalog przychodów parków narodowych, jako państwowych osób prawnych, ale też warunki zaciągania przez nie kredytów i pożyczek. Przychodami będą dotacje budżetowe, dotacje jednostek samorządu terytorialnego, dotacje z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Dodatkowo przychodami mogą być dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe, wpływy pochodzące z fundacji oraz wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony przyrody, jak również środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż środki Unii Europejskiej.

– *Przewidujemy, że zmiany organizacyjne w parkach pozwolą im skuteczniej wnioskować o różne środki i docelowo przyczynią się do polepszenia kondycji finansowej parków, która w zależności od „popularności” parku*

– bywa różna. Zależy nam na stworzeniu parkom narodowym jak najlepszych warunków do pełnienia ich misji – ochrony przyrody i naszego dziedzictwa bioróżnorodności – podkreśla Janusz Zaleski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska, główny konserwator przyrody.

Roczny koszt funkcjonowania państwowych jednostek budżetowych – parków narodowych (dane za 2011 r.) to ok. 200 mln zł, z czego z budżetu państwa przeznacza się ok. 137 mln zł. Powyższe środki są środkami przyznawanymi parkom narodowym w ramach limitu na 2011 r. dla państwowych jednostek budżetowych (ok. 84 mln zł) oraz środkami, o które występuje resort w ramach rezerwy celowej (ok. 53 mln zł), tworzonej na podstawie art. 94 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.). Kwota przyznawana w ramach limitu dla państwowych jednostek budżetowych pozwala jedynie na finansowanie wynagrodzeń dla pracowników parków narodowych, z wyłączeniem pracowników przejętych w 2011 r. z gospodarstw pomocniczych po ich likwidacji. Działania z zakresu ochrony przyrody, w tym zadania związane z udostępnianiem obszarów parków narodowych oraz finansowaniem wynagrodzeń pracowników przejętych z gospodarstw pomocniczych są finansowane ze środków w ramach rezerwy celowej, o której mowa powyżej (ok. 53 mln) oraz z innych źródeł (np. środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej łącznie kwocie ok. 35 mln zł). Należy również wskazać, że w 2011 r. przewiduje się wykorzystanie środków zagranicznych w kwocie ok. 28 mln zł.

Ministerstwo Środowiska